ЦИЈЕНА 2.— ДИНАРА

Поштарина плаћена у готовом

GLAS

ORGAN NARODNOG FRONTA ZA OKRUG BANJA LUKU

GODINA IV. | БАЊА ЛУКА, 31. августа 1946 г. | Број 35 (61)

Мировна конференција мора да учини све што од ње зависи да народи, који су настрадали од агресије, не остану без накнаде штете, коју је нанио агресор.

(В. М. Молотов)

Из одговора В. М. Молотова аустралијској делегацији на Конференцији мира

Поништење одлука које су прихваћене у условима примирја могу да допусте само реакционари, којима су туђи интереси мира

Нећу цитирати велики број чињеница које показују значај инвазије Њемачке и њених сателита на Совјетски Савез. Довољно је позвати се на документ који је у вези оне информације 13 септембра 1945 године објавила Изванредна државна комисија СССР-а за утврђивање и испитивање злочина њемачких нападача и њихових сателита на територији Совјетског Савеза. Ову изванредну државну комисију, састављену од истакнутих представника јавног живота установио је врховни орган — Врховни совјет СССР-а. Ево шта овај документ, који је објавила ова комисија, каже о резултатима бандитских напада Њемачке и њених сателита на Совјетски Савез:

»Њемачка и њени сателити потпуно су или дијелимично разорили или спалили 1.710 градова и преко 70.000 села, спалили или разрушили преко 6 милиона зграда и лишили склоништа око 25 милиона људи. Између разрушених и нађене оштећених градова налазе се највећи индустријски и културни центри као Стаљинград, Севастопољ, Кијев, Минск Одеса, Смоленск Новгород, Псков, Орел, Харков, Воронјеж, Ростов на Дону и многи други.«

Њемачка и њени бивши сателити уништили су 31.850 индустријских предузећа која су упошљавала око 4 милиона радника; уништила су или спљачкали 239 хиљада електричних мотора. 175 хиљада стругова за обраду метала. Они су разорили 65 хиљада километара жељезничке пруге, 4.100 жељезничких станица. 36 хиљада поштанских, телеграфских, телефонских уреда и других уређаја за везу. Уништили су или разорили 40 хиљада болница и других здравствених установа, 84 хиљаде школа, техничких школа, виших просвјетних завода, института за истраживање и 43 хиљаде јавних читаоница. Разорили су 98 хиљада колхоза 1876 државних газдинстава и 2.890 машинско-тракторских станица; заклали, заробили или одвукли у Њемачку 7 милиона коња, 17 милиона грла стоке. 20 милиона свиња, 27 милиона оваца и коза. 110 милиона комада живине.«

Изванредна државна комисија утврдила је на основу бројних протокола и докумената да се укупна свота непосредне штете, нанесене народној имовини СССР-а и појединачним совјетским и градским становницима процењује на 679 милиона рубаља.

Такође су несреће које је Совјетском Савезу нанио бандитски напад Њемачке и њених бивших сателита. Румуњска не носи мали дио одговорности за ове несреће, за ово кочењо разарање у нашој земљи.

Да ли аустралијска делегација предлаже да совјетски грађани забораве све ове чињенице? Још и сада, нарочито на Југу Совјетског Савеза свуда можете наићи на озбиљне последице рата, на разарања која су остала послије рата, на осиромашене породице совјетских људи Међутим, ја не сумњам да поштени људи у читавом свијету знају и да се сјећају тих чињеница које саме за себе говоре.

Шеф Совјетске делегације В. М. Молотов

Али какве везе има са тим аустралијски народ? Аустралијски народ као и сви други мирољубиви народи, желе успостављању чврстог мира у Европи и у цијелом свијету и у своме ће му изаћи у сусрет садашња Конференција.

Наша Конференција представља демократске државе и она неће хтјети да помаже реакционарне снаге чијим империјалистичким плановима може одговарати одлагање рјешавања разних питања мировних уговора. Мировна конференција мора да учини све што од ње зависи да народи, који су настрадали од агресије, не остану без накнаде штете коју је нанио агресор. Она мора да да правилно упутство за исправно рјешење питања постављених у мировним уговорима тако, како то одговара интересима трајног и чврстог мира.

Аустралијска делегација инсистира на томе да се изузетни начин исплате репарација, који функционира већ дуже године. Она предлаже да се врјеме на исплату репарација у доласима и фунтама чије је добијање за Румуњску врло тешко, а у то и СССР такође не сматра ово сврсисходним, међутим обје земље — и Совјетски Савез и Румуњска — задовољне су начином исплате репарација робом. Иначе, аустралијска делегација својим незваним мишљењем жели да покаже да односе који су успостављени између Румуњске и Совјетског Савеза. Она предлаже да те поквари и одвоји совјетско-румуњски спорازум који већ постоји. Ово може користити само онима који желе покварити односе између Совјетског Савеза и Румуњске.

ТРИДЕСЕТОГОДИШЊИЦА СМРТИ ПЕТРА КОЧИЋА

...У мени има милијун срца, милијун језика...

(Давид Штобац »Лазавац пред судом«)

На историјским прекретницама развитка народа јављају се снажне и изразите личности обдарене изванредним способностима у којима долази до пуног израза снага, воља и тежња народа, личности које претстављају оличење напора широких радних маса према бољем животу. Те личности, стављајући све своје снаге и способности у службу народа који их је обдарио том снагом воде пробуђене народне масе, утјечу на њихов развитак, помажу да се борба тих маса за бољим животом што успјешније и што прије оствари. Таква једна снажна и изразита личност босанског радног народа Петар Кочић.

Рођен годину дана прије аустро-угарске окупације Босне и Херцеговине, 29. јуна 1877 у крајишком селу Стричићима уложио је сав свој живот у борби против биједе и угњетавања босанског сељака, што је упознао већ од раног дјетињства. Ти први утисци које је примио у Змијању, дубоко су остали уписани у његовој свијести и он их је послије мајсторски оцртао у својим књижевним дјелима. Живот та је ускоро отјерао од његовог страшно мученог родног краја, али је он стално дубоким осјећањима за њега везан, да му се послије рада и заложи све своје стечено знање за његово ослобођење Иза свршене основне школе у манастиру Гомионици и Бањој Луци похађа гимназију у Сарајеву гдје долази до првог сукоба са окупаторским властима. Што се више развијао његов свијесни живот и јачале његове способности све је више разумијевао узроке оне биједе и патње која је су притискивале и исцрпљивале његове земљаке. Његови се хоризонти шире, он сазнаје да су проблеми његових земљака проблеми свих сиромашних босанских сељака, он тражи и налази узроке тих проблема. Мисли и Чеје тога времена налазила су у првим писањима што их пише у сарајевској и загребачкој гимназији, које немају квалитете његових каснијих књижевних творевина, али у којима је изражена јачина неспутана бунтовности и борбеност, национални револт против туђина угњетача. Аустријски властодршци му се свете избацивањем из школе и тада настаје његов тежак, главу и окрајчајан вјешњем начин живот у Београду, Загребу и родној кући све више у књижевном стваралу, млади Кочић у њему налази метод борбе и начин израза својих мисли и осјећања. Како су те мисли и осјећања уске повезане са судбином народног босанског села најбоље је изражено у прозним дјелима које је писао за вријеме студија у Бечу. Далеко од Крајине, од свога Змијања о живљавао је његове напаћене сељаке, слико шумовите и горске пејзаже у приповијеткама и драмским приказима који нису високо уметничке квалитете. Тада пише најбоље приповијетке издане у три књиге под насловом »С планине и испод планине«, драмску сатиру »Лазавац пред судом« дубоко реалистички, интимно проживљено и осјећано топло ријечима клеше типове непосредно узете из живота, изванредно пластично и живо приказане, дубоко психолошки убједљиве. Али се у то вријеме његова активност јача и проширује, добива велике размјере: он постаје организатор и иницијатор борбе босанско херцеговачке омладине против фракутету. Напредне социјалне идеје које је одушевљено усвојио у то вријеме, проводи послије доследно у живот не гледајући на жртве. Као ученик гимназије у Скопљу долази у сукоб са српским конзулом ради заузимања за кметове, и пошто сматра да је премјештај у Пљевље, који је услиједио незаслужена казна, захваљује се на служби и долази 1905 у Сарајево. Упознавши у Бечу биједу и мучан живот у радничким четвртима, тежњу и напорну борбу радника израбљиваних и угњетаваних свијета, што је упознао већ од раног дјетињства. Ти први утисци које је примио у Змијању, дубоко су остали уписани у његовој свијести и он их је послије мајсторски оцртао у својим књижевним дјелима. Живот та је ускоро отјерао од његовог страшно мученог родног краја, али је он стално дубоким осјећањима за њега везан, да му се послије рада и заложи све своје стечено знање за његово ослобођење Иза свршене основне школе у манастиру Гомионици и Бањој Луци похађа гимназију у Сарајеву гдје долази до првог сукоба са окупаторским властима. Што се више развијао његов свијесни живот и јачале његове способности све је више разумијевао узроке оне биједе и патње која је су притискивале и исцрпљивале његове земљаке. Његови се хоризонти шире, он сазнаје да су проблеми његових земљака проблеми свих сиромашних босанских сељака, он тражи и налази узроке тих проблема. Мисли и Чеје тога времена налазила су у првим писањима што их пише у сарајевској и загребачкој гимназији, које немају квалитете његових каснијих књижевних творевина, али у којима је изражена јачина неспутана бунтовности и борбеност, национални револт против туђина угњетача. Аустријски властодршци му се свете избацивањем из школе и тада настаје његов тежак, главу и окрајчајан вјешњем начин живот у Београду, Загребу и родној кући све више у књижевном стваралу, млади Кочић у њему налази метод борбе и начин израза својих мисли и осјећања. Како су те мисли и осјећања уске повезане са судбином народног босанског села најбоље је изражено у прозним дјелима које је писао за вријеме студија у Бечу. Далеко од Крајине, од свога Змијања о живљавао је његове напаћене сељаке, слико шумовите и горске пејзаже у приповијеткама и драмским приказима који нису високо уметничке квалитете. Тада пише најбоље

(Свршетак на 2. страни)

ИЗ ПОЛИТИЧКИХ ГОВОРА и КЊИЖЕВНИХ ДЈЕЛА ПЕТРА КОЧИЋА

Слободи

Многи су вијекови, многа поколења и пјесници славили Тебе. Многа се свјежа крв лила за Те и у име Твоје!

Са Твојих као крв црвених усана вјечито струје и шуме слатке и опојне ријечи, које вијековима из темеља потресају, које прегажено робље до уздрхталог заноса усхићују!

*

Раздраган и занесен узаврелом и вјечито узбуђеном крвљу, коју ми балкански хајдуци преци моји, у баштину даше, свјестан о животворном сјају љепоте и пуном обиљу милости и снаге Твоје, ја мали и ситни, падам на кољена и у заносу дижем молитве Теби, о Безгранична и Бесконачна: доји већ једном и походи земљу моју, јер све је без Тебе ништа — ништа је с Тобом све! Вијекови би потамнили, народи би подивљали, да високо не сија звијезда Твоја.

У божанској сроби, која Васељеном потреса осветнички и с крваваим бичем у руци доји и прогиња развратну блудницу, која се је у вијека у китњасти вео дарованих права, под Твојим великим и светим именом дигла с кужним задахом на Твој сјајни и узвишени трон у земљи нашој!

Пусти са својих усана пламен сјања и освете, и сагори у помаму љутој црне развратнике, што подло и кукавички служе блудници отровно! Нека загрме и њену, о сјај на и боголика жено са Твојих усана, црвених као небеска дрвеш, звуци заносне пјесме напова и борбе кроз ову скамењену и језиву тишину!

Задрмаћ овом учмалом земљом, потреси смрзнутим срцима, освјежи и оснажи, да све и сваг осјети сва неизмјерни сјај и драж љепоте свог обиља милости и снаге Твоје, као што их осјећа и над њима дрхће узаврела и вјечито узбуђена крв моја коју ми балкански хајдуци, преци моји у баштину даше.

Кмети

Узаман су надања, јалова су и празна очекивања наша, видимо ми. Вијекови пролазе, цареви се из Бо сни мијењају, а ми проклетници и мученици, једнако робујемо и кметујемо. Чврсти у вјери и драгим обичајима својих прећа, везани љубављу и гробовима отаца за родну земљу, ми гладни и сувотни, превртчући изнемогло тешке бразде, работујемо за сите и богате. Тежак је и претежак живот наш! Душа је наша изубијана и изуједана, вукс клонуле од вјековног давања и сна га малксада под теретом дугог ланца товања и робовања. Под бременом љутијех недаћа ми посљемо као у бунилу кроз ову пусти и грки живот. Ми свјетла дана немамо, ми мирне ноћи немамо!

Стани, путниче и намјерниче, и погледај пусте равни и брежуљке, погледај њиве све плодне и житородне: годинама и годинама вијековима и вијековима натапаху их прећи наши крвљу и знојем. И ми их натапамо и у зноју лица свога вадимо из земљине утробе плод и род да га послије, без милости и по закону, разграби и ала и врана. Сатрвени радом сломљени тешком жалошћу за разграбљеном муком својом, понижени до скота, ми, поруга и срамота земље своје, падамо у прну чамотињу и немоћ. Ми свјетла дана немамо, ми мирне ноћи немамо!

И оне горке звијери имају гдје мирно склонити главу, а ми, убоги немамо сигурна станишта и стобоне. Хитри ловци с пушкама у руци прогоне горске звијери, а нас људи с царскијем законом у руци гоне с кућишта предака наших. Ми смо ти, што'но веле, незаробљено робље једно: код куће, а без куће, код земље, а без земље, код постојбине, а без постојбине. Ми свјетла дана немамо, ми мирне ноћи немамо!

Послушај, путниче и намјерниче из далеке земље, туговања наша, и објави и огласи на све стране свијета, нека знаде све седам царевина праћу муку нашу и прћи живот. Ми свјетла дана немамо, ми мирне ноћи немамо!

Из говора 22. марта 1911 у босанском сабору

Кад посматрамо на историјски развитак аграрних односа у старом и новом времену, видимо да постоје два начина, два система, аграрно-демократски и систем аграрно-аристократски.

У најстарија времена земља се уопће обрађивала као заједничка својина, и плодови су се дијелили међу породице и задруге. По свему изгледа, да је у најстарија времена превлађивао систем аграрно-демократски. Онај који је сам непосредно обрађивао земљу имао је пуно право коришћења плодова са те земље. Онај који је оживјавао земљу, била је његова, као што то лијепо каже позната арапска изрека.

Из пропасти римске монархије и постанком племићске републике пограбили су римски патрицији сву земљу у своје руке и на силу и под разним изговорима плаћали само нешто у име закупа државе. Насиља разне смицалице и обмањивања у отимању земље од, и умно и физички слабијих, била је врлина честа појава у стара времена. Узурпатори и зулумћари позивали су се не само на неке илузорне услуге, учињене друштву и држави овдје на земљи него су се позивали и на божанска наређења и заповијести.

Како рекох, под разним изговорима пограбиће патрицији сву земљу у своје руке, обескућиће римске сељаке, плебеје, и створиће силне латифундије од отетих и од државе задобијених земаља, које су им махом робови обрађивали.

У мрачном средњем вијеку запаро се био у пуној снази и сјају своме аграрно-аристократски систем расподјеле земљишта. То је доба цјетаја феудализма, које је трајало све до француске револуције. Декретом до 4. августа 1789. године објављен је рат старом социјалном реду и поретку, ослобођене су велике масе народне од економског и правног туторства и цјелокупан народни живот почео је струјати силније. Под утицајем идеја француске револуције настаје је у Европи жив покрет за социјалним, економским и државним преображајем.

У XIX. вијеку, који се зове вијек електрицитета и паре, а ја га још зовем и вијеком коректоре средњевјековних заблуда и неправди, дијаво се опћи поклик за економски и социјалним ослобођењем широких народних слојева.

Ов аграрне реформе, ови социјални потреси у Европи нашли су одјека и у нашој отаџбини. Под њиховим утицајем укинуто је беглучење издата је саферска наредба 1859. год. а затим и наредба од 7. мухарема 1293 год. или по нашем рачунању 1876 год.

Када су балканске хришћанске земље изгубиле своју државну самосталност и када је наступила турска, муслиманска власт, основа на се је принципи о својини земље промијенио.

Једини Султан има право да располаже са свима земљама, освојеним оружјем у руци и са свима користима, које би се задобиле од непријатеља државних. Султан може покорену земљу раздати ратницима у зијамете и тимаре, или је дати муслиманима на десетину.

У Босни и Херцеговини приличан се је број властеле одмах послије освојења истурчио и земље су им по моменутим правилима остале у рукама као земље десетинске у руках муслимана. Да је спахија мало било у Босни, или се већ и по томе, што је Султан Сулејман назван Елканунни, т. ј. законодавац, морао донијети закон, којим је уређено даване спахијама и гарантован под извјесним условима стаљан опстанак на земљи, коју су обрађивали.

Респектовање дотадањих аграрних обичаја фискалци и државни разлози принудили су турскога законодавца, да зајамчи тежаку наслеђено право на земљу, коју обрађује.

Спахијски систем није ништа друго него ленски систем, али је са ипак разликује од западног лена. На западу се давало лено без обзира на његов приход, а на истоку се је водило рачуна колико тимар или зијамет тачно годишње даје прихода. Тимари су била мања спахијска добра и давали су годишње од 3000 до 20.000 (управ 19999), а зијамети од 20.000 до 100.000 акчи. Ових тимара и зијамета, образованих од државне земље, дате само на уживање, било је много у Босни.

Напријед наведених различитих правних односа у земљишту развило се је на различите начине данашње аграрно питање. Бројне појединих истурчених бегова остале су и даље наслеђене спахијске земље, тимаре и зијамете, узурпирали су спахије за своје наслеђнике и посјаселе се за читав спахијске. Слободна тежаци су вјешном укмећени и порабоћени.

Сви кмети су били обвезани давати цару десетину, аги, спахији десетину и радити у беглук три дана у седмици. Као све, можда и социјалне установе у турској држави, тако су и ову установу рада на беглуку изопачиле обнесене и незаслужене спахије и њихове субјекте. Кмет и кметица морали су што више радити она три дана на беглуку, а макар вратима шкрипати или преносити, рецимо, пијесак с једнога мјеста на друго. Осим тога на беглучењима дешавале су се и такве ствари, које су веома осјетно вријеђале најинтимније осјећаје.

Мало по мало додијале су поједе тужбе због беглучења, па су турске власти нешто из свога мерхамета, а још више под притиском Европе рјешиле да укину беглучење. Кмети су слали депутације у Бечи Цариград, да су тужакале кмете и њихове заступнике и објављивале их издајом. Тако је многи депутаран мјесто правде у Цариграду нашао сугуш у Анадолу или су га рибе поједе у Босфору.

Као једно специјално палијативно средство издала је Висока Порта 14. сафера 1276. (12. септембра 1859.) Саферску Наредбу, на коју су тобоже пристале обје заинтересоване стране.

Мехутим та наредба, коју је морао написати и издати само незналица босанских одношаја била је еклатантан доказ, да Турска није кадра управљати земљом, коју не познаје, и да не ускоро настати друга судија.

И ова друга судија дошла је с пуно непознавања земље и народа. Послала је људе неспособне и невјеште да рјешавају тешке социјалне проблеме, а што је најгоре, сви с тим људи показивали и доказивали своју привременост у овој земљи и нијесу се трудили да створе нешто од трајне вриједности, што је корисно за земљу и народ.

Мјесто великих државничких реформа они су увели крпеж у ову једну земљу, мјесто рушења и зидања они су старе пукотине као дјеца замазали блатом и пљувачком, како у свему тако и у овом кардиналном питању. Грунтовни закон пронашао је, не знам по каквом лудом узору, да су власници земље (еразимирија) они, који има су само неку тражбину или какав незнатни дио прихода те земље.

Са овим и оваквим нездравим одношајима треба кидати, што прије тим боље, и за једну и за другу страну, а и за цјелину — државу, јер за правилан економски и политички развитак једне земље од бит не је важности, како је расподијељено међу становништвом земљиште и каква права имају они, који непосредно обрађују и зирате земљу.

У интересу цијеле земље треба да се кметовски одношаји укину. Онда ће порасти продуктивност земље, биће једноставнији промет са земљиштем, моћи ће се лако стварати комуникације и стварати мелиорационе задруге.

(Наставак са 1. стране)

тиражој Босни развија још већу политичку активност. Отварањем босанског сабора 1910. године Кочић уноси у чмалне, обмаком затроване саборске бесједе своју истинитту, оштру борбеју ријечјом напредно историјски приказује развој босанских феудалних односа, јасно доказујући сву наказност за колких приједлога који су имали за циљ да на разне начине пробуде и повећају израбљивање босанског сељака, да учврсте економске и политичке позиције страних и домаћих израбљивача. Те његове бескомпромисне идеје воде његову групу и у Српском клубу чија је политика од почетка била опортунистичка и колеблива, јер су поједине његове групе, бранећи интересе газда и шовиниста прешле ускоро на отворени опортунизам и нагађање. Залажући се у својим говорима за слободу радничких организација и за интересе радника економ поред тежачког свијета, највише тоне од пиканирања и сувих зулумаћ Кочић израста у социјалног револуционара модерног типа, претставника заједничке борбе радника и сељака. Иако је историјска позадина у којој је живио и радио била и сувише мрачна а реакција његових непријатеља насуровија, Кочић је бескомпромисној борби остао досљедан до краја, и иза прране смрти остао један од најсвјетлијих ликова пробуђеног босанског радног народа.

Двадесет пет година иза његове смрти, када је фашистичка империјализам на челу са Њемачком још бочатлиће напао нашу земљу, његови су крајњашници дали такав отпор, да се од тога, у заједници свих наших народа и свих слободољубивих народа свијета, фашистичко насиље разбило у парам парчад. У историјском развоју свог борбом и својим дјелима Петар Кочић је дао један од највећих доприноса развитку свијести и културном подизању Крајине а преко ње свих наших народа. О томе сјеће доче његова дјела толико изванредна за вријеме Н. О. борбе. Он је данас, када су тридесетогодишњи дан његове смрти одајемо пошт не говоји личности у слободи, у чије је темеље уградио свој живот један од најдрагоцјенијих ликова наше историјске и културне прошлости.

Среска пољопривредна машинска станица у Тополи

Ова је станица формирана у мају 1945. године. При почетку живота и рада ове станице били су врло тешки. Уништио се у бившу радионицу избјеглог шваба Ламерса у којој су били остали само голи зидови. Одмах се почело са прикупљањем алата, разлучених машина и њихових дијелова, који су били растурени свуда по околним селима. Прво се формирала ковачница која је била сасвим проста и само са једном ватром.

Требало је орати, па су у ту сврху додијељена два трактора из Приједора са којима су почели први радови. Са та два трактора успјело се узорати око 5.000 дунума и засијати кукурузом. Ово је било прво тракторско оранье у Лијевну Пољу.

За прошлогодишњу жетву и вршидбу требало се такође припремити, па је станица успјела да сопственим снагама поправи и оспособи осам вршалица са парним погоном којима је вршила прошле године.

На јесен прошле године станица добија 16 трактора »фордона« и с њима врши јесење оранье у површини од 17.000 дунума. Орало се државном пољопривредном добру, а и приватницима.

Потребно је било изградити шупе којих станица није имала па је алат и машине стајао на отвореном пољу. Но прошле године у јесен изграђене су на можњије баракe и машине су презимиле под кровом.

Повећањем машина повећао се и број станичког и помоћног радништва па се одмах формирала мета-за и ковачница радника. Будући да нема фамилијарних радника, то су њима додијељене и фамилијарни станови.

У прољеће 1946. године подвостручио се број трактора и темељито преуредило и изградило цијело машинско постројење. Тада се изградила и електрична централа која је омогућила изградњу и даљи успјешни развој читаве станице. *На том електричном погону се покреће и осветљава све простије станице, као и стамбени објекти, а изједначенима је и Дрвени пољ* [illegible] *Тополи.*

Станица је снабдјевена са поузданим механичарским радионицом и тако у станици да нема квара на машинама који се не би могао у мјесту поправити.

Машинска станица је ове године орала у три среза: босанскопријешком, лакташком и сребрском и узорала преко 30.000 дунума земље. Косила је такође у ова три среза и покосила површину од око 21.000 дунума. Ови жетвени радови извршени су самовезачинама, које истовремено косе и вежу жито у снопове.

За вршидбу станица је добила нове дрешеве модерног типа и оспособила добар број старих дрешева, те тракторским погоном стално радила у вршидби.

Станица врши и изградњу нових пространих и прописних радионица са пармодерним уређајем и постројењима. Поједини су зидови баракe, шупе и зграда за управу станице.

Уз станицу је организована и школа за тракторке и механичаре коју за сада похађа 40 полазника курса из свих крајева Босне и Херцеговине. За сада ово је једина школа за трактористе у нашој федерацији. Курс траје мјесец дана и наком довршеног једномјесечног курса започиње други тако да ће школа непрекидно радити. У овој групи која сада учи налази се и пет другарица.

Рада лакшег рада и организације станица је формирала одјељке, а ови своје бригаде. Међу трактористима има и пет трактористкиња, омладинки из Лијевна Поља и другарица Марјана Јаљин завршила је бригадирски курс и води једну бригаду.

Станица је успјела да сама врши поправке свих кварова на тракторима и да израђује шмирингене, т. ј. клапне претежне на фордонима ко јих су се често кварили и који се нису могли добавити ни наручити тако да је вјештином и прозналаском Фигурека Павла и ово отклоњено те сад због кварова у шмирингерима трактори не ва че често. *Станица ове године сијала и на* [illegible] *земљи и за ово од* [illegible] *станице ове године.*

Ђ. С.

VII. и VIII. бањалучка бригада кренуле су на „Омладинску пругу"

Бањалучки округ дао је до сада осам омладинских радних бригада за »Омладинску пругу« са 4.000 грађана.

27. о. мј. формиране су VII. и VIII. бањалучка бригада у Приједору. То је треба смјена младих грађана који полазе да заврше велико омладинско дјело и дјело свих наших народа. У тој смјени пошло је са бањалучког округа око 500 омладинаца и омладинки. Поврх се средњошколска омладина налази пред почетком школске године, ове бригаде су већим дијелом формиране од сељачке омладине.

И овог пута поред искуства прве двије смјене среска руководства нису довољно водила, рачуна о саставу чета, тако да је поред свеопће недовољна руководство отстранило 60 омладинаца. То су већим дијелом биле пиоири, физички слаби и неспособни за тешке радове који су их чекали на »Омладинској пузи«.

Смотра је извршена у присуству члана З. В. Н. О. Б. и Х. и главова Окружног одбора Народне омладине. Испред О. О. Н. О. бригаду је поздравио друг Бурдаш и затим је друг Светко Брђић прочитао саопштење о формирању ових бригада. Именовани су штабови бригада и прочитана одлука о додјељивању назива VII. бригади који носи име Народног хероја Младена Стојановића, док VIII. бригада носи име Народног хероја Стојана Ј[illegible]ића — Јаруте.

Члан З. В. Н. О. Б и Х, говорила је о задацима који стоје пред трајним сојеном. Скренула је пажњу на потешкоће на које ће наилазити у јесени. На крају је рекла следеће: »Ви полазите да завршите велико дјело, вама ће пасти у част да видите први воз који ће поћи на Брчког за Бановићи. Шаљући вас вјерујемо да ћете извршити оно што сте обећали«.

Са смотре је послан поздравни телеграм Народном хероју Стојану Грујичићу — Јарути у Москву у коме је изражено обећање да ће његова бригада уживати све снаге на завршним радовима на »Омладинској пузи«.

Бригаде су кренуле из Приједора, а у Босанској Новој приключила им се новска чета. Одмах су заједнички кренули за Брчко. Омладинци су клицали маршалу Титу и орила се пјесма о »Омладинској пузи«.

Михајловић Милева

Посјета делегација иностраних бригада VI. бањалучкој бригади

Док је VI. средњошколска бањалучка бригада радила пуном паром на насипу, данас је стигао камион са делегацијом свих иностраних бригада које се налазе на градњи »Омладинске пруге«. На камиону су се вијориле заставе појединих нација а претставници су носили и [illegible]ма ознаке са њих земаља. Наша бригада је одмах прекинула рад и окупила се да манифест делегатима. Иза изјављених душевљених поздрава и поклика, претставници појединих делегација одржали су говоре. Први је говорио претставник бугарске бригаде који је топлим ријечима изразио радост што се налази међу братском југославенском омладином. Говорили су претставници наше чешке Јулијске Крајине, затим пољске, грчке, албанске, мађарске и француске бригаде. У свим овим говорима истакнуто је заједно са другом Титом и омладином домовине, заједно са народом Југославије, у борбеној борби југославенских народа. Говорио је претставник мађарске омладине и у свом говору рекао: »Ми Мађари смо на градњи пруге чули смо за вас и знамо да сте ви из краја, који је био поприште крвавих борби и који је дао огроман удјел у ослобођењу народа. Стога је била наша жива жеља да вас упознамо, да видимо, ваш рад на обнови земље. Ја изражавам задовољство што сам вас, посљедње настављаче наших хероја, упознао а своје утиске пренијем на цијелу нашу бригаду«. Говоре осталих делегата бригадири су попратили дуготрајним аплаузом и поклицима напредној демократској омладини свих земаља, а говор претставника напредне грчке омладине негодовањем и поклицима против постојећег режима у Грчкој и терора који врше монархофашисти над демократским народом Грчке.

Делегације чешке, пољске, бригада одржале су се у заједници са одговорним скупинама бригадира, расправљали су о свему како о раду тако и о приватном животу бригаде. Све ово завршетком вечера а затим су делегације кренуле своме одредишту.

Неркез С.

Kulturni pregled

Mirko Banjević: SUTJESKA — poema u izdanju „Pobjede"

Mirko Banjević, crnogorski pjesnik, izdao je ove godine na šest pjevanja poemu »Sutjeska«, u šest pjevanja: Znaš li Sutjeska gdje si?, Piva, Boj, Za slobodu, Likovi i Na Zelengor, sa ukupno dvadeset osam pjesama.

U prvom pjevanju — Znaš li Sutjeska gdje jesi? pjesnik daje opšti insinuaciju ratnog poprišta na Sutjesci, slikajući i dekorišući ovo mjesto i njegovu divinu kao bi u punome obimu pretstavio mjesto za koje će povezati ostale pjesme iz poeme.

U drugom pjevanju — Piva; opjevao je probijanje neprijateljskog obruča i prelaz naše vojske preko rijeke.

U trećem pjevanju — Boju, koje je ušćno i najduže u ovoj poemi, pjesnik slika junačku i džinovsku borbu naše narodne vojske sa jakim okupatorskim ušanćenim odredima i razbijanje neprijateljskog fronta.

U četvrtom pjevanju — Za slobodu, dat je opšti poetski refleks na kolonu narodne vojske poslije probijanja neprijateljskog obruča.

U petom pjevanju — Likovi, pjesnik slika junake Savu Mizaru, Vesu Maslešu, Dušana Baćovića i majku Draganovu.

U zadnjem — na Zelengori, dat je opšti poziv za borbu i meditacija o planini Zelengori, te narodnim herojima.

Ovo bi ukratko bio kosturni pregled borbenog tematike ove poeme. Ulazeći u suštinu poeme i čitajući njen opšti utisak i estetski efekat kao jedne dovršene umjetničke stvari, vidimo da on samo u početku silno djeluje, u prvom i drugom pjevanju, dok je u dalnjim pjevanjima sve slabiji da u Likovima opet izbije u prvobitnoj, odnosno još jačoj sili. Ovo je posljedica nerazrađene sadržajne i opšte materijalne građe poeme kao njene unutarnje sraste, koja ili je tuka i sušćena, ili se stalno ponavlja u osnovnom poimovnom razvijanju te u tom poriedu vrlo malo doživljuje novoga i sadržajskoga. Iz ovake sadržajne strane poeme Sutjeska se ne da vidjeti u svome pravom liku, osim u bljedom i dalekom obrisu kroz koji moramo obuhvatiti sve o-no što smo iskusili o Sutjesci, ili o njoj čuli i čitali, pa je jedino na ovaj način pružljivo u jednoj stvarnoj, rotnoj slici. Ostanci na uskom sadržinskom terenu, odnosno ne razvijajući njen tok i promjenu življenja, pjesnik se i izražajno skučava i ostaje mnogo više pri statim slikama, bez poimovno.

Banjević je sasvim drugo u formalno, obradi poeme. On je tu prvo dobar slikovni dekorater vrlo dobar versifikator i ne samo rutinijan no i osjećajan majstor riima i rime. U ovoj strani poeme vidi se i talenat i umjetnička kultura pjesnika. Kroz ovu formalnu stranu Banjevićevih slihova proviruva jak dah romantike naše narodne poezije, što pjesmi, naravno, nikako ne smeta. No u jeziku slika poeme nemamo adekvatan izraz jako su tekvi kakvi su, obojeni, harmonični i estetski efektni.

U Likovima pjesnik je našao više izraza i toplinе. Skanje mu je živo i impresivno, a pojedine pjesme kao cijelna djelatu jako i neposredno. Likovi su najbolji i najjači dio u cijeloj poemi, a pojedini fragmenti snađani u nešlepse slihove naše borbene poezije.

Č. S.

Mirko Banjević

Veselin Masleša

Видјести ли књигу бијелу
кроз дим и олово што се просу,
у густом гору, на ждријелу,
гдје бреза вита спусти косу?

Врх стрме стране, крај Сутјеске
на пустој пушци руке пале.
Ко рањен лабуд прије свеске
у њима слова пјесме жале.

Чије су књиге, чије мисли?
Посула их румен тешког дана,
у шлам се крију ретци стихи:
»О братству народа са Балкана«.

Стиан, друже, у росно грање
шист књиге бијеле »Пролетера«
да знаде путник у свитање —
ту паде чоиек златног пера!

Ту се снизао бисер сина,
када за горе сунце сјаји.
Маслеша лежи покрај друма,
још јану лишћем топли мјаји.

(Из поеме »Сутјеска«)

Први слободни синдикални Конгрес Босне и Херцеговине

Na dane 1-3 septembra ove godine, održeće se Prvi slobodni Kongres sindikalnog pokreta Bosne i Hercegovine u Sarajevu. Tako radnička klasa Bosne i Hercegovine dočekuje prvi put u istoriji momenat da može slobodno raspravljati o sebi, o svojoj sudbini, o svim tretiranim kojih dotiču u pitanja radničke klase.

Sindikalni pokret u bivšim nenarodnim režimima naše zemlje nikada nije mogao doći do izražaja, jer je na prvo vrijeme bio uvijeno cijelom zarobljenom Bosnom. Mnogo manje je to podrazumijevao od strane sindikata, upravljanje ili i prvi pokušaji radnja bez sa strane svojih prava. Sve težnje radničke klase za kulturnim uzdizanjem bile su sistemno sa svih strana, radničke klase se nije dozvoljavalo da ce na sistemu organizovanja da uči, da se radže na visi kulturni nivo. Mjesto kulturnih manifestacija, najveći dio radničke klase bio nepismen, a pozorište, koje bilo za kulturne institucije ili radničku klasu zatvoreno, iz prostih razloga ste radnika to ekonomske situacije nisu mogle dozvoliti. Neprodrni režim sta je Jugoslavije se postarao da radnika ne dade mogućnosti da se prosvjeti, jer je znao da znanj prosvećena radnička klasa za režim terora i ne bila, znao je da bi to ubrzalo njegovo rušenje.

Da bi radničke redove radnika, e, sklonitatori su stvarali demokratske sindikate kao što su bili HRS, Jugoslavenski sindikalni savez, radničke klase, da su stvorili u Srbiji, da URSS-ovim sindikatima u kojima su bili zbijeni pravi i istinski borci za prava radnika i manjestanja. Oni su u URSS-ovim sindikate gurali špijune, agente i ne tai nečaj pokušavali da unose razdor odozdo i borbene radničke redove.

I pored svih onemogućavanja djelovanja radničkog pokreta, radnička klasa je ipak vodila borbu za ostvarivanje svojih težnji, ona je beskompromisno ukazala oči u oči sa svojim neprijateljem kojeg je sačinjavao i kapitalistički sistem i čitav aparat vlasti, a Luna i žandarma, uopšte čitavo sovjetsko društvo. Kad se nije moglo ugušiti pravilno djelovanje čvrsto organizovanih radnika u svojim sindikatima, onda nemoćni rata došlo je do raskranja URSS-ovih sindikata. Radnici su da naše nastavili legalnu borbu, a kad je planula prva narodna revolucija, sindikalnog pokreta su se stavili na rukovodeće mjesto ustanka.

Kako je radnička klasa kroz čitav period minulih doba vodila svoju ekonomsku borbu protiv svog uništenja, tako je u ratu sve do konačnog uništenja i zarobljeništva svojih savezničkih saborca, vodila revolucionarnu borbu u kojoj su bili njeni najbolji sinovi. Još nije bila u zarobljeništvu naša domovina, a u Bosnom zemlji, bili su se vukli po našoj zemlji pilani folisti, a stvoren je Jedinstveni Sindikalni Savez radnika i namještenika Jugoslavije. Stvoren je takav sindikalni pokret za kakvim je težio čitav radni svijet — i radnici i radna inteligencija, a sindikalni pokret koji je obuhvatio svu radničku klasu, jedinstveni pokret radnika i namještenika.

Odmah po oslobođenju zemlje sindikalni pokret je shvativši svoju ulogu, stavio sebi u zadatak ravnoranu obnovu i izgradnju porušene domovine. I evo, nepuna godina i po poslije oslobođenja, postignuti su ogromni uspjesi. Mnogo Preduzeća su iz ruševina obnovljena — radnici su podigli svoja preduzeća, gradi se svoju državu.

Ma koliko postignuto uspjeha, ti i tamo su se desadali lavisani propusti, činjene su izvjesne greške. Nije zgodno opravdati greške, one su na nas vaspitno djelovale, ali se moraju konstatovati činjenice da nije bio dovoljan kadar sindikalnih aktivista. Naši sindikalni aktivisti su mladi, oni su novi, sindikat je za njih mnogo nova stvar. Mnogo sindikalnih funkcionera često su bavec, se svim mogućim pitanima, zanemarivali pitanje kako živi radnik, kakav je njegov ekonomski položaj, kako se sprovode u život odredbe i propisi iz radnih odnosa. Važno je spomenuti da u mnogo slučajeva kulturno prosvjetni rad u sindikatima nije imao nikakva sistema ni plana, tim više što se na mnogim mjestima susreću nos nepismeni radnici, što svakako onemogućava kulturno-prosvjetni rad na široj osnovi.

Kad uočimo sve ove nedostatke, vidimo pred kakvim važnim pitanima stoji Prvi sindikalni Kongres Bosne i Hercegovine. Riješiti pitanje kako da se pride poboljšanju socijalnog i ekonomskog stanja radnika, kako stvoriti dobre sindikalne rukovodioce bez kojih nema ni organizovanog i uspješnog rada, kako radnika izvući na svjedo — vaspitati i uzdići na viši kulturno politički nivo, to su sve ozbiljni zadaci pred kojima stoji naš Kongres. Poslije Kongresa nadamo se da ćemo biti vještiji praktičnica na bolje, i da ćemo sve ove sa na minimum. Kongres ce poslužiti pravac sindikalnim organizacijama za budući rad, i donijeće važne odluke koje ce u recenzivi dati sivar na pomoć sindikalnim funkcionerima i svim radnicima. Očekujemo da ce Kongres raskrstiti teške zamke na putu kolaniće Bosnu sindikalni pokret Bosne i Hercegovine, tako da se uskoro ostvare vidni rezultati.

Camil Bućo

ИЗ БРИГАДНОГ ДНЕВНИКА
VI. БАЊАЛУЧКЕ ОМЛАДИНСКЕ БРИГАДЕ

Јутро је. 5 догору је требна тишина, не чује се ништа до корака дежурног бригаде. Кувар решетом спрема доручак за бригаду. Ипак за звицкуе пиште дежурне. Одједнако реско тирину дојуш знак за устајање а ниме остајала почетак новог радног дана. Настаје нагла стрка, задњиве, протезаке и какаи кратког времена сврстане су чете, се отпочиње 15 минута физикатуре. Неизбјежно потребне за радо физичке структуре омладине. Након овог настаје умивање, прање а потом доручак. Затим је звуке борбених и радних пјесама чете крену на мјесто рада да снагом младости бришу са земљине површине сваког на стоји на путу — брда, шуме, ријеке, стијене — и ниме стварају у нечко дјело младе генерације — Титовог племена — Омладинску пругу. На мјесту рада након кратког консултовања отпочиње свакодневни рад, рад на градњи пруге, рад на градњи нове Југославије.

Задње кратково по враку, забављајући се у пјесму мајку земљу, разбијајући је у нескладне форме за касније уз помоћ и колица, те стварајући снагу младих добија, а хармонично облике и коначни циљ — насип. Колико је стијене снаге у оној сабуљаној скулптуни гомиле! Колико је воља да се оствари нови живот, нова срећна домовина? Чешћи нехотице застане поред свим вјежбачаствима дјелом, рад та просјечно, а шта се да ли је то сам мотиве да ли је то сам или јава. Сви мисли, јер ми до сада никада нисмо знали за частан рад, него само за мучење, за уништавање, за физичку и психичку тортуру. Јава је то та доказиу оборена столетна добра, просјеци, пашта, пјесма и рад, једном ријечу све говори да се у кошоњи и оплоштим крају истоке Босне гради и ствара бољи и срећнија будућност садашњим и наступајућим генерацијама ФНРЈ.

Интересантно и занимљиво је колико потенције лежи у овим на изглед неснажним, физички слабим дјецама. Али погједи за такви два сата рада, видјеће да на мјесту дрвеће, шикаре, пруће, грања, и разних продуката природе пружа се васин, истина тек у равном, али вјери аргумент да кренемо напријед. Наконе три сата овог напорног, али сјајног рада настаје одмор од пола сата. За то вријеме чује се ме, стиже слатко мајчинске хране, која се дијели у тен раздобљу. И опет настаје исти посао, иста борба, непрестано савлађивање препрека. Ту борбу тешко је прикајати. Али ко е у стању да то прикаже — он би и неправану борбу начинио разлоге, онако зоја, је бреаза без кајања, а који побјеђе снага и интелект, на спрјечиј стјена стијене — пјесма. Предвечер ниже пјесмуљене свакана пјесма рада. Ајде обавјешта и и из свих бригадних, весели поклици подржавају прекиду борбе, бар привремени и бригадирске жуне звиздаваију у стиху по петама. Крене се поносно у логор и на ручак.

Одлажењем весели збор одјекне и жених приједа дјевојке дјечјим гласовима звуке пјесмуљених колина, дјеце крсти нашег пружа у борби за новог бољег живот. Додјем се у логор, оставља алат и борбе на рацију да се опоје за ручак. Након кратког времена ударна гонга (или нам прикладнија) даје знак за ручак. Заје да е потребне два пута позвати. Умјесто кашике и гладни строје се и крену на ручак. Кад тек долазе до изражаја неуредност бригадира. Прије доласка кухару. Дрвци довикују се, и у пјанчели досебно лежаки. Чиста нашег интересног кута као осјетљивости управо плуте. Радости се, одражава на лицима свиту. Но дјеце ручка нијако купиле и дјеца стиже одјеба. Затим потјеши тим бијеле одлази на тамнину са студентима, а остали спремају логор. Једни сјеку пајрет за лежаје друга пруће за постеље шатора, трећи пјесма у слобоа и чисте шаторе, даље трећа ради атмосфера за одорјеу. У мјалним одлази група да донесе воде за кухиње на дотоку, страни стоји група решавање потребне за штаб, уопште рад и само рад то је на једном кораку, сваком предочима. Не сиже бити довољне, не заиста и нема. Логор је у стварни мјанинуе у коме је све тачно, планиски распоређено и у којем се све и планска завршава. По свршеном послу тек уживаи свршена сјала и рад, продукт рада у оном времену. Логор се зна бјаса сјаки, дјеца, сјака лиа, а шатор дрвеа сјаке пружа лијепи изглед чредног, коректног живота и дјеловања.

Сати пеладно пролазе. Сунце прилази западу, а сутон лагано се приближа своју бијелом покјеру. Посљедни трагу сунчаног свјетла освјетљавају крваво-црвено небески свод и пружају жарковитну слику природних дјела. Колико богатог и разноликог материјала за сјајетнике! У то се повраћају V. и VI. чета које су радиле у поподневној смјени. Повјеша пјесма разлијева се, чудно плови по земљи као јата по талијанске, одјекнуо у мрке борјеке гласе. Конци и свему жи но, прије гонгова плаче е дечиј плач, плачи чврста пата. О пјеред пјесмуљене пјесме и сјајетник пјесма пјесмуљене, посјелоа омладине. Пјесма у вјеру гонга позива на вечеру. Мјесечина осјена се неке пјесме жалосне, нешто свјежо, плаћено гоом V зиу очиу бригадира, нешто ће бити гротеско, нешто што није свакидан, а то је прва дјела прелазне заставне најбољој чети.

Огромна затра занаљена крај јарбола за дизање и спуштање застава пурпурном бојом осјеклава особљина по уједно и раздрагана лица бригадира постојећих у жармот шетар ред. »Бригада мирно«, чазеже се громки глас дежурног бригаде. Овај увик посједује толику моћ да је у исти моменат замукнуло све као да је дах сврти преко пјеко сви у. Из шатора излазе сви чланови и пјеко свечанки кочаком крећу на центру — јарболу. Дежурни рапортира командиру ко ји се затим окреће строј и заснжим гласом почиње свој говор.. Он говори о заслуги I. чете као најбоље, иego гаје пјева о слави хероске националне борбе и уделу омладине у њој, о дјелима у мирним условима и залагањима у даљем току.

Глас пјетов пјева се сјдитошњу о пелеци и непријатељима, а с радошћу говори о постигнутим успјесима о бољим животним условима који ће дели као продукт мукотрпног рада свих слојева нашег народа. Звонкасова гласа одјекује по тишини и одлази у даљину да и он прича оним партизанским шумама и цијелом свијету о опоме непоновном што се дешава овдје у забитом боћ краају, о надљудској борби Титових бораца са непријатељима.

И шума својим пуштањем и рјеча своји оживором као да одобравају пјетов говор — малог, али јуначког крашњанка — и они то све уни јају или остају нијеми сведоци. Заставу прима I. чета за најбоље ј ечатаке, које ће постигла у току 6 сата рада. Узбуђеним гласом одговара командир, примајући заставу, давајући да се да ће настојати да ју задржи у своји руква да ни она буде трофеј када се повратеа пруге, да она потврђује оно што буду сви учинили о животу на градњи. Извоеа се у јеси бригаде на данашњем раду: 892 кв. м. очишћене површине, 500 кв. м. сасвим чисто терена, 170 извађених пањева до 15 цм. пречника, 45 већих 18 кв. м. насипа на путу. То је биланс рада за дан 20. VIII, о. год. Након оне мале свечаности народно веселе траје него вријеме, а затим бригадиро на знак пиштаљке одлазе на почивак, са чврстом вољом да и сутра одмориђи стуче у гигантску борбу против свега што буде стајало на путу остварења вјековног сна наших народа — срећне и благостојеће земље ФНРЈ. Још неко вријеме чује се јечмор из шатора, но и он ускоро замукну и ноћна тама своји тајанственоћу, али и чарима завлада над логором VI. крајишке бригаде.

Неркез С.

##Ногометна утакмица на „Омладинској прузи"

На »Омладинској прузи« одиграна је првенственаногометна утакмица за наслов првака секције, између VI. бањалучке средњошколске бригаде и Прве студентске загребачке бригаде »Коста Лубурић«. Утакмица је била необично жива и напета и протекла је у надмоћи Бањалучана, који су у техничкој игри и тимској на гол били много бољи од Загребчана. Након обостране фер игре Бањалучани су имали из вјести побједу са резултатом 6:1 и пласирати се за даља такмичења. Ово је велики успјех, јер је загребачки тим један од најбољих на »Омладинској прузи« и састављен је од играча ФСД »Академичар« из Загреба. Најбољи играчи били су Спаиалагић Неркез, Кубалић Стево и Касим Херцеговац. Судио је објективно фискултурни инструктор секције.

У бањалучкој ложионици

Кад улазимо влаком у Бању Луку с десне стране до саме станице Предграђа видимо кровове и зграде ложионице. У прошла времена, кад се рад радника није пружило обични путник пролазио је туда или уопће не обраћајући пажњу или је сматрао да су то магазини натопа ни можда каквим сандуцима. Данас је свакоме познато да ту раде радници бањалучког Предграђа. Локомотива која вуче нашу композицију ту је оправљена, а можда и сами купе у коме сједимо или свакако сви теретни вагони из нас. И што је друга од Сиње до Бања Луке потпуно очишћена то и мамо захвалити самоиницијативи радника ложионице. Они сада врше касацију кола. Наднице неквалифицираних радника још су мале. Како се помоћи? Завели људи акордни систем. И гле! У односу на режијске трошкове њихова зарада прелази 100%, а држава уштеђује по 780.- динара.

Бањалучка ложионица здрав је и напредан организам. Ту је колница и одмах уз њу столарска радионица. »Нама треба само балвана — све ми сами одмах себи израдимо«. Ковачница подмирује све локомотивске станице до Сиње. Један шљунчик поскакује босоног крај вијуна. »Овоме би требале ципелице — рекох. »То јесте прихвати мајстор. »Имамо пар њих који у том оскудијевају«. Иначе се стиже нешта учинити за младе научнике. Е-то, управо се братила једна група са детовања у Задру. На ковачници требају вентилатори, али мајстор се не жали, него и са смањеним бројем радника подмирује потраживања — тако и бравари. Токар Михајло Вучковић ради 13 година свој посао. Њега муче само остварљиве жеље — поручио је каћиће и ранцин челик за вожњу.

»Ови кајиши истина још држе... али...« У монтажи (локомотива) више радника помоћу чекића вијте дижу-стрес. »Зашто не набавите боље дизалице?« »То би изискивало проширење радионице, али то је дални задатак. Сада је важно подићи плафон, јер је овако љети превруће, а зими прехладно. Топла воде за руке је нешто што би се могло приуштити. Купатило имају. Пријеко је потребно чишћење канала ложионице. Радници се жале што нису из Загреба још стигли сатови за ноћне чуваре, а могли су. Њима треба комбинезона. Осим тога радници желе добити платне књижице, еда би имала увид у одбитке. Све су ово оправдани и остваривани захтјеви радника ложионице чија је свијест политичка, просвјетна и фискултурна на висини. Они својим радом престижу норму и биљеже три ударника: Адема Кахримана, Лопара Јакоба и Јеловицу Рикарда. За њих је ударничтво стаж обичне доследности — »за ово смо се борили« Али судови по мојој дому који оставља није тај наслов никако достојан свакоме ни поред најбоље воље. За ментално и физички снажног друга Адема рад је као шала. Њему није ништа скокнути у одијелу у воду и оправити подводни кварт на мосту — нашто би други чекао спасавајући се чиђивина. У својим помоћним колима има обичан алат, али са њим држи необичне ствари. Друг Лопар је дао више за ову годину и пол него прије за исколико година.

Посјета Ложионици сива без дома да не само нова организација рада него и сам рад као такав даје овим људима једну специфичну црту — то су људи челичнога кова и широких видика.

УПИСИ У СРЕДЊЕ ШКОЛЕ

Упис у Државну мјешовиту учитељску школу у Бањој Луци вршиће се од 1 до 15 септембра у дирекцији школе, и то од 9-12 сати прије подне и од 4-7 сати послије подне. У оправданим случајевима вршиће се накнадни уписи до 20. септембра. При упису у школу ученик треба да поднесе:

1) Пријаву за упис, таксирану са 10 динара.

2) Школско свједочанство претходног разреда, а ако се уписује у I. разред свједочанство IV. разреда гимназије, односно свједочанство нижег течајног испита.

3) Крсни односно родни лист.

4) Уверење о владању ако је старији од 16 година и то ако је имао прекид у школовању.

Уписати се могу сви ученици без обзира на године старости.

Осим таксе на пријаву не плаћају се никакове друге таксе.

За директора школе,
Бабић Никола, проф.

Бр. 461 I.

УПИС У СТРУЧНУ ПРОДУЖНУ ШКОЛУ ТРГОВАЧКОГ СМЈЕРА ЗА ШКОЛСКУ ГОДИНУ 1946/47.

Упис у Стручну продужну школу трговачког смјера за шк. год. 1946-47. обавиће се од 9-10 септембра 1946 године. Упис ће се вршити у згради Дож. трговачке академије у Бањој Луци прије подне од 8 до 12 часова.

За упис у I. разред потребно је придонијети: свједочанство о свршеном I. разреду и пријаву таксирану са Дин 10.- За упис у II. разред потребно је придонијети: свједочанство о свршеном I. разреду и пријаву таксирану са Дин 10.- Пријаве за упис моћи ће ученици набавити у школи.

У Стручну продужну школу трговачког смјера могу се уписати само они ученици у привреди (шегрти), који су запослени у трговачким радњама.

Настава за школ. годину 1946/47 започеће 23. септембра 1946 године послије подне у 4 сата у згради Државне трговачке академије у Бањој Луци.

Управа Стручне продужне школе трговачког смјера

Бр. 461 I.

УПИС У ДРЖ. ТРГОВАЧКУ АКАДЕМИЈУ У БАЊОЈ ЛУЦИ
за школску годину 1946/ 47

Упис у Државну трговачку академију у Бањој Луци обавиће се дне 5., 6. и 7 септембра 1946 године. — Упис ће се вршити у згради школе прије подне од 8-12 сати.

За упис у I. разред потребно је придонијети: пријаву таксирану са Дин 10.-, свједочанство о положеном нижем течајном испиту, крсни односно родни лист и — уколико ученик није шк. год. 1945/46 завршио нижу гимназију већ ранијих година — карактеристичне издане од Омладинске организације. — За упис у II., III. и IV. разред потребно је придонијети: свједочанство претходног разреда и пријаву таксирану са Дин 10.-

Поправни испити одржаће се 4. и 5. септембра 1946 год. од 8 до 12 сати. — За поправни испит потребно је до 2-е септембра поднијети пропису таксирану молбу.

Напомиње се да ученици редних стручних школа имају повјерствено право на Интернат, али морају за сјединтаје у Интернат подносити молбе са одговарајућим прилозима.

Настава за шк. годину 1946/47 започеће 16. септембра 1946 године у 8 часова прије подне.

Дирекција Државне трговачке академије у Бањој Луци

Kozerija...

»Baš fin dan« — velim ja da udarim šetati po aleji Jugoslavenske armije. Naidem na činovničke zgrade i počnem sniti onu balavurdiju što ih zovu pionirima. Malo se djece poigrala loptom pa odjednom posjedoše u travu i okrug. Hihi, sad će valjda nekakvu konferenciju otvoriti — smijuckam se je dosjetljivo.

Aman! Sta je ovo!!.. Živci mi zdravi, — nije halucinacija. Jedan špil karata brže se razdijeli — u rukama okupljenih pionira nikoše lepeze karata.

»Ovo joldaš po nas dobro nije....«

Promumlam ovaj stih iz narodne poezije, ali onda okrenem drugačiju filozofiju. Pa ako čemo pravo potrebno je uzdizati i kartaćke kadrove. Ovim roditeljima što vode računa o našoj kartaćkoj budućnosti, ja bih samo to prigovorio, što, brate, ne dadu djeci maker po dvije tri »banke« da sirote na igraju amaterski. Bar za prvo vrijeme dok ne poodrastu. Poslije će imati vlastite prihode i moći će ukupno i obilno igrati. Treba privikavati — star se meded ne uči igrati. Poslije kad država smogne otvoriće mo vaspitne kartaćko-pokerske škole i kursove, što će ovim roditeljima olakšati njihove pedagoške napore. Nego dosta o tome. Bolje vi, gradani, meni recite kako slojite sa namjestenicima NA-ME u prodavnici broj 4. Heheč. Jašta, malo indiskretna pitanje. — Paaa kako kad — reći ćete Neravno neko ima dulji nos, neko kraći, — nekom je on crvenijl, nekom bljedi, nekom opet simpatičniji, a neko odumrli. Ne znam tačno kakve fizičke i duševne osobine oni iz broja 4 traže od svojih mušterija za svoju kafu u konzervama. Uglavnom kad im zatraži te dragocjena kutijica se kafom — promjere te, izmjere te, osećuju pa ti se čini kao da si došao pred komisiju kakvog psihološkog instituta.

»Jednom ima drugom nema....«

To je šlager vremena popularan u ovoj prodavaonici. Da ne mislo da su samo oni muzikalni, valjalo bi i njima otpjevati šlogod sentimentalno, na primjer:

»O, svemu ima lijeka znaj,
jednom će i tom doći kraj...«

Neravno nedležni ne moraju imati baš svršeni konzervatorij (premda se radi o konzervama) pa da shvate o kakvoj se muzici ovdje radi.

Finoj li je u našoj Banjoj Luci. Njko ne zna da živi kao mi Banjalučani. To nam nekako u krvi. A što su nam banjalučke noći... ih, bre... baš šaftali, da puknes od slasti. Kad zade sunce, a mi se odgeguckamo na korzo i onako se merakom gore pa dole, pa nis njega... Onda da ne bude lito, a mi opet gore pa dole, pa uz njega pa niz njega... pa opet promijenimo pa gore pa dole, i nikad dosadno. Kad nam prođe gust i zato, onda upadnemo u onaj naš kulturno-prosvjetni centar Hotel »Bosnu« pa teleričimo do »fajrunda«. Pijuckaš pivce, slikuješ, namiguješ, kibicuješ, tancaš i sve misliš u raju si. Ali ima nas braće i nastranih. Neki noć davoli tamo u pozorištu nekakvo, tako sa'to kaže, komemorativno veče nekom Petru Kočiću (bilo valjda neki fiskulturnik), pa bi i takvih te odoše da to gledaju. Vele da ih mnogo nije bilo, ali opet sramota. Hajd ne kažem otići u kino, kad dajo gangsterske i kauboijske filmove. To već važi — imaš šta da vidiš. Ali ići na ove komemorativne večeri, kulturne večeri i na one usmene novine, e, to mi ne ide u glavu, pa ubij me. Uh, zar ima ljudi koje u naše terbezli večeri interesira nešto što nije korzo i bašta hotel »Bosne«? Kuku, lele! pokveri se svijet...

Plenarni sastanak KAB-a

26. o. mj. održan je plenarni sastanak članova Kluba banjalučkih akademičara. Pored starih članova plenumu su prisustvovali i ovogodišnji abiturijenti srednjih škola. Prvo je pristupljeno izboru nove uprave, kod čega se polagalo da bude sastavljena od ljudi koji ostaju u Banjoj Luci. Kor stilo se loše iskustvo u upravom čiji su se članovi nalazili na studiju u Zagrebu ili Beogradu i time bili sor ječeni da pravilno rukovode radom društva.

U živoj diskusiji plenum je pretresao mnogobrojna pitanja i zadatke svoga kluba. Kritički osvrt na prošli rad izno je ne mali broj nedostataka i propusta koje treba na svaki način odstraniti. Usvojen je dosadašnji rad po kvartovima putem usmenih novina i predavanja i osvježiće se rad svih sekcija. Podvučeno je da KAB do sada nije pružio skoro nikakvu kulturno-prosvjetnu pomoć radničkoj i seljačkoj omladini, pa će se u budućem programu rada ovom pitanju posvetiti naročita pažnja. Priliivom priličnog broja abiturijenata KAB je pojačan i moći će poletnije pristupiti ostvarenju svojih obaveza i zadataka.

Nova uprava, kao i članstvo, morače uložiti sve snage da svoj klub sa tako slavnom i velikom tradicijom dovede do pune aktivnosti i plodnog djelovanja kakav narod očekuje od svojih intelektualaca.

Nakon što su riješena još neka interna pitanja kluba, plenum je zaključio rad.

Ljetovanje pionira u Gornjem Šeheru

U neprekidnom staranju Narodnih vlasti za našu omladinu i pionire, Okružni narodni odbor i Okružni odbor narodne omladine, organizovao je i omogućio ljetovanje velikom broju slabunjave i siromašne gradske djece.

Za ljetovanje je iskorišćene prostorije Narodne osnovne škole u Gor. Šeheru, koje su privremeno pretvorene u čiste spavaonice, blagovaonicu, Štab pionirskog logora itd. Na poslu oko uređenja sudjelovale su radom i članice AFŽ-a.

Život, veselje, kolo i dječja pjesma, zaustavljalo je svakog prolaznika koji je za časak zastajao i radovalo posmatrao uzbuđenog igranja puškom na straži, kao i veselu igru ili vježbe mališana.

Tu pored Vrbasa, nasuprot Šehitluka, djeca su se oporavljala kupanjem, sunčanjem i kretanjem u prirodi na čistom vazduhu, gdje se je o higijeni kao i zdravoj i obilnoj ihrani naročito vodilo računa, da bi se djeca što bolje oporavila i osnažila. Izvršena je i podjela potrebnije odjeće.

Bila su tu djeca iz B. Luke grada i sreza, K. Varoša i Mrkonjića i boravila po tri nedelje u 2 grupe, počevši od 17-VII do 10-VIII 1946 i od 10-VIII do 1-IX 1946. U obe grupe bilo je 314 djece.

Za vaspitanje bili su postavljeni učitelji drugovi: Zečević Dragoljub i Šanlak Hasan u prvoj grupi i Stojanović Milan i Vuletić Vuka u drugoj grupi. Ekonomski je vrlo dobro vodio drug Mistrić Tahir.

Predviđeni nastavni kao i fiskulturni program od Zemaljskog odbora narodne omladine i Ministarstva prosvjete izvođen je stalno na čistom vazduhu, šetnjama i ekskurzijama u bližoj okolini od čega su djeca imala dvostruku korist. Poslije završenih časova nastave davale su pionirske čete svakodnevno usmene novine u kojima su se programom natjecale. Svaka četa izdala je i svoje zidne novine u kojima su se također takmičili naši pioniri.

Veče ekskurzije poduzete su na Šehitluke, zatim sa pionirima K. Varoša i Mrkonjić Grada u B. Luku, da bi razgledali grad. Lauš i tvornicu duhana a naročito spomenik palim borcima i spomenik Petra Kočića.

Osim toga pioniri su dali dvije priredbe i jednu radio-emisiju.

Pionirski logor je primio posjetu drugova iz Doma Danka Mitrova, koji su im tom prilikom donijeli darove u voću i namirnicama, te se upoznali i ugodno pozabavili.

Upravitelj Pionirskog doma drug Vojvodić Lazo, zaslužni borac invalid sa vaspitačima i pionirskim rukovodiocima, zaista su odsvorili svoju žudačima te se ova zajednica ubrzo osjetila kao složna porodica, svjesna i disciplinovana u kojoj je svaki rad napredovao i iz koje će pioniri oporavljeni i osviješćeni poniješ najljepše uspomene veselih dječijih dana, kao i zahvalnost prema onima koji se za njihovo podižanje i buduć nost roditeljski zalažu.

Hadžistević Milka

Фискултура

Окружни фискултурни одбор у Бањој Луци

Службене вијести број VII.
Са сједнице Секретаријата О. Ф. О. од 27 августа 1946 године.

I.

За прво коло окружног ногометног првенства које се игра 1 септембра 1946 године, одређују се слиједеће судије и делегати.

у Бос. Новом: Слобода-Котара - Бања Лука, судија Ковачевић, делегат Капор.

у Приједору: Јединство - Казаз - Бања Лука, судија Куленовић, делегат Стојановић Илија.

у Бос. Градишки: Козара-Железничар - Бања Лука, судија Шеремет делегат Ђорђевић Свето.

у Бос. Дубици: Борац - Црвена звезда Бања Лука, судија Тарјан делегат Хаџимуратић.

II.

За друго коло ногометног првенства које се игра 8. септембра одређују се за судије:

у Бањој Луци: Козара - Јединство - Приидор, Ненадовић.

у Санском Мосту - Подгрмеч - Казаз - Бања Лука, Тарјан.

у Бос. Новом - Слобода - Железничар - Бања Лука, Шеремет.

у Бос. Дубици - Борац - Козара - Бос. Градишка, Бануљић.

Делегати утакмица за ово коло одређиће се накнадно.

III.

Све утакмице до даљњег почињу у 16 сати.

IV.

У недељу 1 септембра ове године одиграће се ногометна утакмица за првенство Б. и Х. између »Борца« и »Јединства« из Бихаћа.

Почетак утакмице у 16.30 часова.

Делегат О. Ф. О. Др. Чурчић Милош.

Упозорава се »Борац« да на вријеме изврши све припреме за одигравање ове утакмице.

Мећавице судије: Лађаревић и Гушић.

Окружни фискултурни одбор у Бањој Луци

Фискултурне вијести

Првенство Бањалуке у пливању и ватерполу одржаће се 31. августа и 1. септембра у Сплиту. До сада су одржана првенства у скијању у Словенији, гимнастици и гађању у Софији.

▲

30. и 31. августа и 1. септембра одржаће се у Љубљани појединачно атлетско првенство ФНР Југославије, на којем ће наступити наши најбољи атлетичари.

Фискултурни савез Југославије одредио је норме за ово првенство које су атлетичари односно атлетичарке могле постићи у току ове године, како би стекли право наступа.

Наша атлетика је од прошлогодњег првенства много напредовала и атлетичари су постигли изврсне резултате и нове рекорде. Појавило се много нових талената, који се прије нису бавили спортом и захваљујући нашој новој фискултури омогућено им је да покажу своје могућности. Овом предњачи наша Армија, која преко својих представа ствара спорташе из народа.

▲

Од 23. до 26. августа одржано је у Сплиту натјецање за државно первенство у пливању и ватерполу. Наступио је велик број учитача из свих крајева наше земље. Постигнути резултати су веома добри, а међу бројним младим пливачима открило се неколико веома даровитих. Тако је Станојева из Београда на првом првенству однијела три побједе и то с врло добрим резултатима.

ОГЛАС

Продаје се 4 чолове жаце по 10.000 дин. сваки, шљиве у врло добром стању. Упитати у бифеу Народног Вакуфскоја зграде.

Позивају се сви чланови Ф. Д. »Борац« на неизоставно данашњи састанак у суботу 31. августа о. г. у 6 сати послије подне у просторије Фискултурног дома ради врло важних обавјештења. Члан који неоправдано изостане сматраће се да није члан »Борца«. Рп 5/I

Upis u Srednju tehničku školu u Banja Luci

Započeo je upis u srednju tehničku školu u Banjoi Luci. Škola će imati četiri otsjeka: građevinski, hitektonski, mašnski i elektro-tehnički. U školi se mogu upisati učenici i učenice sa svršena 4 razreda srednje škole sa položenim ispitom tečajnog spitom. Osim toga, u školu se primaju i učenici sa svršenom muškom zanatskom školom, koji polože prijemni ispit iz srpskog ili hrvatskog jezika, matematike, fizike i prostoručnog crtanja. Ovaj ispit se polaže u srednjoj tehničkoi škol.

Učenici, koji se žele upisati u prve razrede škole, trebaju da podnesu molbe do 30. avgusta ove godine molbu, taksiranu sa 10.- dinara, u koj treba naznačiti otsjek, koji žele pohađati. Molbi treba priložiti svjedočanstvo položenoj tečajnom ispitu odnosno svjedočanstvo o položenom završnom ispitu muške zanatske škole.

Konkursna komisija škole će od prijavljenih učenika odabrati predviđen broj učenika (najviše 40 za svaki otsjek). Učenici, koji ne budu primljeni, moći će svoje dokumente podići 31. avgusta, kako bi se mogli upisati u kolu drugu školu.

Upisivanje svih učenika vršiće se od 1. do 5. septembra. Učenici, koji budu primljeni za upis u prve razrede, moći će osim toga: popunjenu prijavnicu školu mogu dobiti u sekretarijatu škole) taksirani sa 10.- dinara, rodni ili krsni list i liječničke uverenje, koje će im izdati Higijenski zavod u Banjoi Luci. Pri unisu treba položiti školske takse ukupno 63.- dinara.

Učenici mogu takoder podnijeti molbu za srednjoškolski internat, koji će ove godine primiti veći broj učenika. Budući da kod prijema u internat imaju prednost učenici, stručnih škola, nadu njima i srednje tehničke, to najveći broj siromašnih učenika ima izgleda, da će biti primljen u internat. Među ostalim, prednost za internat imaju ratna siročad, borci ili djeca boraca.

Detaljna uputstva učenici mogu dobiti u samoj školi.

Tečajevi za upotpunjavanje Školske spreme učitelja-ica pri Učiteljskoj školi u Banjoj Luci

26. avgusta ove godine završeni su ispiti na dva dopunska učiteljska kursa u učiteljskoj školi u Banjoi Luci. Tečajevi su pohađali oni kursisti-kinje koji su završili učiteljske kursove na oslobođenoj teritoriji u toku N. O. borbe. Da bi oni stekli neobrazbu ekvivalentnu učiteljma osnovnih škola, koji su se u normalnim prilikama obrazovali, oni su dužni da, u smislu Zakona o dopunu školskog obrazovanja, upotpunjuju svoju školsko spremu.

28 kursista-kinja pohađali su kurs, koji je prema njihovoj školskoj spremi odgovarao II. razredu učiteljske škole, a njih 26 pohađali su kurs, koji je odgovarao III. razredu učiteljske škole.

Kursevi su se držali za vrijeme dvo mjesečnog velikog školskog raspusta. Na kursu se radilo četrnaest sati dnevno, uz velike napore usliied jake ljetne žege. Prije podne održavala su se predavanja, a poslije podne diskusije po predmetima.

Ovi su kursisti došli na tečaj neposredno poslije školskog rada na selu, kada im je bio potreban odmor da se osviježe i da stupe nove snage za rad u novoj školsku, godi ni. Ana logni slučaj bio je i sa njihovim predavačima — profesorima učiteljske škole, koji su, poslije napornog rada u toku školske godne, bez i jednog dana odmora, nastavili rad sa kursistima. Jedni i drugi, svijesni zadataka koji se svima nama nameću u cilju i intelektualnog prpove zemlje, savladali su zajedničkim naporima sve teškoće u radu.

OBJAVA

Дигектне погодбе

За издавање позоришног бифеа под једногодишњи закуп

Управа Окружног народног позоришта у Бањој Луци, издаје под једногодишњи закуп бифе Народног позоришта.

Услови се могу видјети сваког дана од 8-12 и од 13-18 сати у канцеларији благајне Народног позоришта, гдје се предају и писмене прописно таксиране понуде, до закључно 14. септембра 1946. год.

Подружница савеза финансијских службеника предвидила је поред осталог у своме новембарском такмичењу и то: да одржи једно а по потреби и више предавања свима режисерима у Бања Луци о њиховим дужностима. Рп 23/I

Прво предавање »Рад одчуновод из службе код наредбодавца (режисерско пословање) одржаће се дана 4 септембра ове године у просторијама Среског народног одбора (Катастарски реферат) соба бр. 12 у 5 сати послије подне. Предавач Марохвин Антон рачунски контролор ОНО.

Умољавају се сви режисери да овом предавању присуствују, као и сви остали које исто интересује.

Подружница Савеза финансијских службеника Бања Лука

На испитима курсисти су показали задовољавајући успјех. Оцјена оцјенио II. разреда је 3.48; III. разреда 3.53.

Iако је веома малобројна наставника на учиteljској школи у Banjoi Luci, они su, ove školske godne (1945-46), osposobili 106 učitelja-ica i tako povećali ukupni broj učiteljskog kadra u NR Bosni i Hercegovini.

Prof. Neva Murvar

Рп 22/I

ШКОЛСКА НЕДЕЉА »ЗЕ-МА«

од 2 до 15 септембра

МЕНЕ

»ЗЕ — МА«

ЗА ШКОЛУ СПРЕМА

Чиплама
Готовим одијелима
Чарапама
Кошуљама
Кишним капутима
Јесењим капутима

Хаљинама
Материјалом
школске
Мајицама
Шаловима
Пуловерима
Торбицама

Гинтом
Одовкама
Текама
Таблицама
Писаљкама
И осталим школским потребштинама

РОДИТЕЉИ!

У свим мјестима Босне и Херцеговине снабдјели смо своје продавнице.

ВАША БРИГА — НАША ДУЖНОСТ!

»ЗЕ-МА«

Рп 20/I ДРЖАВНИ ОСИГУРАВАЈУЋИ ЗАВОД (Д О З)

од 1 августа ове године почео је примјењивати нове премијске тарифе код којих ће премијске стопе бити далеко ниже од стопа досадашњих тарифа. Ради очигледности послужићемо се примјером:

Кућа у граду од 100.000 динара

до сада је било	сад код Дож. завода
Дин. 245.—	Дин. 150.—

Кућа у селу од 50.000 динара

до сада је било	сад код Дож. завода
Дин. 200.—	Дин. 110.—

Користите то и одмах осигурајте своју имовину код

ДРЖАВНОГ ОСИГУРАВАЈУЋЕГ ЗАВОДА

Земаљска дирекција за Босну и Херцеговину, Сарајево

(1-2)

Одговорни уредник Јоно Марјановић, Бања Лука, Павлина 7. — Адреса уредништва и администрације: Г[illegible]челска улица, тел. 358.